

Årsredovisning 2002 Länsmuseum Västernorrland

Landsantikvarien har ordet	4
Information och undervisning	7
Verkstad	11
Staben	14
Kulturmiljöavdelningen	16
Arkiv, bibliotek och samlingar	20
Kansli	26
Förvaltningsberättelse	27
Resultaträkning	29
Balansräkning	30
Revisionsberättelse	34
Styrelse och revisorer	35

M
LÄNSMUSEET
VÄSTERNORRLAND

ISSN: 1651-07047 Ansvarig utgivare: Länsmuseet Västernorrland
Redaktion: Gunnel Nordstrand, tel: 0611-886 39. E-post: gunnel.nordstrand@ym.se
Foto: Länsmuseet Västernorrland Björn Grankvist, Mats Bildström, Lennart Carlsson, Anki Haglund,
Lennart Kristiansson, Bodil Mascher, Pia Nykvist, Anna-Stina Åslund.
Form: Lasse Nagel
Tryck: Hemströms tryckeri, Härnösand

Landsantikvarien har ordet

Årsberättelsens omslagsbild redovisar den händelse på Länsmuseum Västernorrland som vi i första hand kommer att förknippa med året som gått: det var det år som Ångermanlandsgården brann. Jag kan tänka mig att vi på museet härnäst kommer att tala om saker som hände före eller efter branden.

De känslor och den sorg som branden natten mellan den 22 och 23 april utlöste – bland museets personal, hos Härnösandsborna och hos alla de i och utanför länet med en relation till friluftsmuseet Murberget – manifesterade sig på platsen i en strid ström av besökare som tysta betraktade brandtomten. Vid styrelsemötet i maj beslutades "att Ångermanlandsgården skall återuppbyggas i form av en rekonstruktion där så mycket som möjligt av ursprungligt material i de nedbrunna husen bevaras. Arbetet skall ske så efterliknande som möjligt vad avser verktyg, material och byggnadssätt samt göras tillgängligt för friluftsmuseets besökare."

Nu fällt det grova virke som krävs för återuppförandet av det timrade vedlidret med halvklivna stockar. Arbetet att återskapa Ångermanlandsgårdens kringbyggda miljö har påbörjats.

Hoten mot våra kulturmiljöer utgörs inte bara av okontrollerbara händelser som branden på Murberget. Ett mycket påtagligt hot är den övertalighetsproblematik som börjar bli ett faktum för olika typer av byggnader i länet. Ladorna, som i så hög grad präglar Norrlands kulturlandskap, håller helt på att försvinna. För att hejda denna utveckling har kampanjen "Ladornas landskap" startat under året. Ett annat exempel är rivningen av Östrandsbebyggelsen i Timrå. Detta på många sätt unika exempel på en väl planerad tjänstemannabebyggelse gick inte att rädda trots att

den klassats som bevarandevärd i kommunens kulturmiljöprogram. Jag väckte därför tanken att flytta delar av en huslänga till Murberget för att bevara något av bebyggelsen men kanske än mer för att förnya friluftsmuseet. Det visade sig av tekniska skäl inte vara möjligt, men med hjälp av sca sparades inredning, snickerier och ytskikt från ett av husen som nu tillförs länsmuseumets samlingar. Samtidigt har det för mig blivit uppenbart att det finns anledning att fortsätta en diskussion om hur vi på ett bra sätt förnyar Murberget med miljöer besökarna kan identifiera sig med och känna igen från den egna barndomen och uppväxttiden. På samma sätt som Theodor Hellman bevakade 1800-talets försvinnande agrara bebyggelse, bör vi idag säkerställa exempel på 1900-talets miljöer som nu av olika skäl börjar försvinna.

Museet har medverkat i framtagandet av ett nytt kulturmiljöprogram för länet tillsammans med kollegor på länsstyrelsen. "Utsikt mot framtiden - Nya Perspektiv, strategier för 2003-2006" har antagits av styrelserna för länsmuseum och länsstyrelsen och blir ett viktigt dokument att utgå från i det kommande arbetet med kulturmiljövården i länet. Programmet kan ses som ett av länets bidrag till det nationella förnyelseprojektet "Agenda kulturarv", som är en gemensam programförklaring för kulturarvssektorn i landet. Västernorrlands län har med det nya kulturmiljöprogrammet formulerat en regional strategi för kulturarvssektorn de kommande tre åren.

Mellan abm-institutionerna (arkiv-bibliotek-museer) i Västernorrland finns sedan ett antal år ett utvecklat nätverk, abm-y, som vuxit fram utifrån institutionernas egen insikt om vikten av samverkan och samsyn inom en rad områden där man delar samma värdegrund och

där tillgänglighetsfrågor och kunskapsuppbyggnad sätts i centrum. Det är därför glädjande att vi under året som gått har kunnat nå fram till ett beslut att tillskapa ett resurscentrum för abm-y som kommer att placeras på läns museet. Verksamheten har som mål att etablera en lokal abm-samverkan i länets alla kommuner samt att genomföra utbildningsinsatser för personer på de lokala abm-institutionerna. Det finns ett brett intresse för dessa frågor idag hos politiker och yrkesmän. De aktiviteter som nu genomförs gemensamt av landsarkiv, länsbibliotek och länsmuseum i Västernorrland kommer därför helt säkert att vara av intresse även i ett nationellt perspektiv.

Själv har jag under året haft förmånen att besöka Indonesien på inbjudan av svenska ambassaden i Jakarta. Under en intensiv vecka träffade jag kollegor på centrala och regionala museer på Java. Jag fick även möjlighet att tala till lärare och studenter vid universite-

ten i Jakarta och Yogyakarta och berätta om hur vi museimän arbetar i Sverige och i Västernorrland. Genom dessa möten och efter att på plats ha sett de svårigheter kollegorna i detta rika kulturland har att brottas med för att bevara sitt kulturarv, fick jag en nyttig påminnelse om de fantastiska förutsättningar vi har på hemmaplan: en personal med bred kompetens, en säker museibygnad med klimatstyrda magasin och en inspirerande miljö att ställa ut föremålen i. Och i ett vidare nationellt perspektiv en fungerande lagstiftning, avsaknad av korruption, obetydliga luftföroreningar, fungerande allmänna kommunikationer och sist men inte minst – en utbredd övertygelse i samhället att vårt kulturarv är värt att satsa resurser på att bevara och förmedla.

*Bengt Edgren
landsantikvarie*

*Dagen efter branden.
Landsantikvarie
Bengt Edgren informerar
pressen.*

*"Sonja Engholm tar sig ett njutningsfullt bloss innan hon återvänder till sin avdelning på Härnösands sjukhus."
– en av pressbilderna i utställningen "Himmel och helvete i Västernorrland".
Foto: Anki Haglund, Sundsvalls tidning.*

Information och undervisning

Avdelningen ansvarar för samordning och planering av museets utåtriktade verksamhet, en verksamhet som tar sig uttryck i utställningar, programverksamhet och aktiviteter; såväl på museet som på friluftsmuseet, Gammalgården i Myckelgensjö och gamla kapellet på Ulvön. Samverkan såväl internt som externt är en viktig förutsättning för verksamheten. Till avdelningen hör telefonväxel, butik, kafé och konferensverksamhet.

Utställningar

Året inleddes med *Inferno & Paradiso*, producerad av Riksställningar och Bildmuseet. Några av världens främsta pressfotografer visade bilder med motiv som gett dem starka känslor av lycka och sorg. Utställningens etiska och moraliska frågeställningar gavs ett regionalt perspektiv i *Himmel och helvete i Västernorrland*, ett utställningsprojekt som genomfördes i samarbete med tre av länets lokaltidningar: Örnsköldsviks Allehanda, Tidningen Ångermanland och Sundsvalls tidning.

Utställningarna hade tonåringar som målgrupp, och då i första hand de som studerar på bild- och mediautbildningar. Ett viktigt mål var också att nå pressen för att få till stånd ett samtal kring pressbilder. Därför arrangerades ett seminarium med föreläsare som fotografen Paul Hansen, Bildmuseets chef Jan-Erik Lundström och ST:s chefredaktör Kjell Carnbro. Erfarenheterna av arrangemanget var goda.

Museets stora utställningsproduktion under året var *NaturligtVis*, med bilder av den internationellt uppmärksammade Härnösandsfotografen Kjell Ljungström. Hans närgångna skildringar av djurlivet i regionen ställdes intill filmer där han själv berättade om sitt arbete. Utställningen kompletterades med delar av herbariesamlingen och en avdelning speciellt för barn.

Foto har med andra ord haft stor betydelse under 2002. Det har även perspektivet på medeltiden, ett tema som varit utgångspunkt i *Källan, Pilgrimstapeten* och inte minst i *Efterlyst*. Med Härnösands stift och länsstyrelsen som samarbetspartners har museet producerat en utställning om den kulturskatt av medeltida kyrkoskulptur som nu är allvarligt hotad genom de senaste årens systematiska stölder. Till utställningen producerades en katalog som delades ut gratis.

Årets avrundades med form och design. I ett samarbete med landstinget – och som en upptakt inför en designsatsning i länet – arrangerades *Formbart* med vandringsutställningarna *Utmärkt Svensk Form 2001* och *Ung Svensk Form 2001* samt den egenproducerade *Form Förr*. Den sistnämnda med föremål ur museets samlingar. Tanken med detta var att den samtida liksom den unga formen skulle kunna sättas in

platsen, visningar för allmänheten erbjöds på bred front, och ett speciellt program – *Stenålderspaketet* – togs fram för skolelever. Barnen fick i tre steg lära sig om forntida liv och leverne: genom besök på läns-museet, besök på utgrävningsplatsen och inte minst genom att själva vara med och gräva. Närmare tusen barn besökte Bjästamon, varav fyrahundra prövade på att gräva. Arbetet på Bjästamon har också mynnat ut i

i såväl ett historiskt som regionalt perspektiv. I samband med utställningarna arrangerades lunchprogram, visningar och seminarier.

Vårt att nämna är också att museets utställning *Lyckomat* under våren visades på Måltidens Hus i Grythyttan.

Pedagogisk verksamhet

Inom den pedagogiska verksamheten har det förmedlingsprojekt som genomfördes i samband med Botniabanebygget varit en lika märkvärdig som lyckad satsning. Genom projektet Bjästamon kunde drygt 3000 personer ta del av den arkeologiska undersökningen. Länsmuseum ledde projektet som genomfördes i samverkan med Botniabanan AB, länsstyrelsen och Örnsköldsviks museum. En utställning byggdes upp på

en populärvetenskaplig skrift. Under första halvan av 2003 kommer ytterligare en publikation vilken kommer att handla om barnverksamheten.

Sedan många år erbjuder museet program för skolorna: olika temavisningar, *Julprogrammet* och *En resa till 1800-talet. Buss på Museet*, där alla åk 5-klasser i länet erbjuds en gratis resa till museet är sedan 1997 en av basverksamheterna, och har även detta år rullat på med samma positiva omfattning. Verksamheten har emellertid varit osäker sedan anslagen krympt avsevärt efter det att Technichus etablerades. Förhoppningsvis skall detta problem få sin lösning inom kort.

En glad nyhet under 2002 var att Statens Kulturråd beviljade utvecklingsbidrag för projektet *Ett "kit" för skolan, kunskapsflöde museum – skola*.

Friluftsmuseet

Branden på Ångermanlandsgården i april skapade inte bara förstämning bland museets personal. Den innebar också att en av Friluftsmuseets huvudattraktioner måste hållas stängd under sommaren och den programverksamhet som av tradition brukar genomföras på gården uteblev. I vilken mån händelsen inverkat

på besökssiffrorna är svårt att veta. En minskning av antalet besökare kan emellertid märkas. Det är därför en angelägen uppgift att se över vad som kan tillföras eller förändras i verksamheten.

Ett lyckat samarbete med Härnösands trädgårdsodlarförening har bidragit till att prästgårdens trädgård återfått något av sin forna glans. Under våren engagerade sig trädgårdsodlarföreningen i vandringsutställningen *Gröna Fingrar* genom att anordna aktiviteter för både barn och vuxna. Detta samarbete ledde till att föreningen "adopterade" prästgårdens trädgård; med stort engagemang har föreningens medlemmar grävt om rabatterna, rensat ogräs och beskurit buskar. Under juli månad var trädgårdsodlarföreningen också medarrangör till *Rosornas dag*.

Ett nytt inslag för året var *Allsång på Murberget* som

kom till stånd genom ett samarbete med Härnösands Turism, Musik i Västernorrland, landstinget och länsmuseum. Fortsättning följer sommaren 2003.

Kafé och Butik

Vi årsskiftet flyttade telefonväxeln över från kansliet till museets reception. Alla bokningsfunktioner kunde därmed samlas på ett ställe och personalresurser

frigöras för programverksamheten.

Butiken har under året fått ett nytt ansikte genom att den gamla skrymmande ventilationsanläggningen har byggts om. Nu döljer sig ventilationen diskret under en bänk och butiken har fått en betydligt öppnare karaktär och större exponeringsyta.

Den 12-15 december hade museet besök från Wielkopolska, Västernorrlands vänregion i Polen. Kafé Strömkarlen serverade polska varmrätter och bakverk och under lördagen stod ett polsk julbord uppdukad. I entréhallen visades samtidigt en liten utställning om polska jultraditioner, vilka inte är så främmande våra svenska som man kanske skulle kunna tro. Arrangemanget genomfördes i samarbete med länsstyrelsen och landstinget.

BESÖKSSTATISTIK	2000	2001	2002	TENDENS
Länsmuseet Västernorrland	115 498	108 340	103 461	▼
Buss på museet	1 466	1 458	1 797	▲
Övriga visningar för barn	1 883	2 174	1 952	▼
Handelsboden	11 233	11 000	7 017	▼
Skolan	5 199	5 376	3 763	▼
Murbergs kyrkan	6 988	7 043	4 974	▼
Fäbodvallen	6 932	6 226	3 867	▼
Ulvö gamla kapell	4 200	5 346	6 991	▲
Gammalgården i Myckelgensjö	1 725	2 084	1 977	▼
Bjästamon	–	–	3 000	

Verkstad

Verkstaden ansvarar för skötsel och underhåll av byggnader och mark på friluftsmuseet, lokalförd samt konstruktion av utställningar. Verkstaden arbetar också med service till andra verksamheter på museet.

Branden på Ångermanlandsgården

Den 22 april, strax efter klockan 23, kom ett samtal till SOS Alarm: "Det brinner på Murberget!" Securitasvakten som denna kväll tagit en extra runda till Friluftsmuseet hade upptäckt att det brann på Ångermanlandsgården och slagit larm. Utan hans ingripande hade branden fått betydligt större konsekvenser. När brandkåren kom på plats var portlidret och stallet redan övertänt. Släckningsarbetet tog hela natten och först på morgonen kunde skadorna överblickas. Nästan som genom ett mirakel hade själva mangårdsbyggnaden klarat sig undan med en svedd fasad. Förmånsstugan, ladugården och logen kom också undan, medan vedlidret, stallet och portlidret hade brunnit ner till grunden.

Ångermanlandsgården nyinvigdes sommaren 2001 efter att ha varit stängd under fyra säsonger för en omfattande ombyggnad av mangårdsbyggnaden. Mycket tid, kraft och pengar har lagts ner i den renoveringen. Det stod ganska snabbt klart att branden var anlagd, och när lekstugan vid Grindstugan brann ner under hösten började ovissheten att bli betungande. När ska det brinna igen? Det var därför befriande när polisen under hösten kunde klara upp brotten. Under hösten och vintern har planeringen kommit i gång för hur återuppbyggnaden skall gå tillväga.

Vinterarbeten

Under vintern görs alla inomhusarbeten och det råder febril aktivitet i snickeri, måleri och smedja.

Fönstren i Murbergskyrkan har renoverats efter den skadegörelse de utsattes för sommaren 2001. Gammalt munblåst glas är svårt att få tag på och har därför fått

ersättas av nytillverkat glas med gammal struktur tillverkat i Tyskland.

En kopia av en vändbank har tillverkats för att användas i Ångermanlandsgårdens helgstuga. Detta som ett led i ett långsiktigt arbete med att byta ut vissa svårersättliga museiföremål mot kopior i friluftsmuseets miljöer.

I smidesverkstaden har arbetet fortsatt med att tillverka stödsäkringar till medeltida skulpturer. Varje skulptur får ett specialanpassat handsmitt stödskydd som gör det möjligt att visa dem i sin rätta kyrkliga miljö.

Till utställningen "NaturligtVis" konstruerades en ny typ av ljuslådor, belysta med så kallad "thinlight", samt ett system för ett lösa problemet med brända bilder vid långvarig projicering.

Ett antal kontor i de gamla byggnaderna runt torget har målats och tapetserats om.

Sommarbeten på Friluftsmuseet

Under barmarkssäsongen prioriteras utomhusarbeten. Sommaren började med byggandet av ett garage för verkstadens fordon. Efter att vid ett flertal tillfällen varit utsatta för skadegörelse kan nu traktor, släpvagn och redskap förvaras säkert bakom stängda dörrar.

Kägelbanan från Salsåker har fått en delvis ny brädfodring, ett nytt papptak och ett nytt golv att spela på. Klotten kommer hädanefter att hålla en betydligt rakare bana.

Under sommaren påbörjades en renovering av Jämtgården. Det gamla brädtaket och takrotet har fått ersättas med nytt. Huset har även riktats upp och dräneringsarbeten har gjorts för att leda bort vattnet. Arbetena beräknas bli färdiga under våren 2003.

Staben

Verksamheter som på ett övergripande sätt berör museet är samlade i staben: information och marknadsföring, förlagsverksamhet, kontakt med hembygdsföreningar, kulturturism samt vissa kulturarvsprojekt.

Information och marknadsföring

Marknadsföring av tjänsteföretag som museer, kräver andra metoder än de traditionella. Relationer är ledordet framför andra och väl fungerande kommunikationskanaler viktiga. Betydelsefullt var det därför när en ny hemsida kunde läggas ut på nätet i början av juni 2002. Den svarar väl mot de behov av informationsspridning och kunskapsförmedling som museet har. Den har också en grundstruktur som öppnar för en vidareutveckling som är nödvändig om den skall hålla måttet inte bara de första åren.

För att regelbundet – och utan alltför stor kostnad - kunna informera om vad som händer inom verksamheten, har museet tillsammans med åtta andra aktörer varit delaktiga i samannonseringsprojektet *Upplev i Härmösand*. Huruvida det har varit en effektiv metod eller inte har varit svårt att avgöra. Spontana kommentarer har gett ömsom ris och ömsom ros. En utvärdering kommer därför att göras under de första två månaderna av 2003.

För att sprida kunskap om och ge perspektiv på aktuella

frågor där museet engagerat sig, är program av olika slag angelägna. Samverkan med iska kring industrisamhällets kulturarv i serien 8x... är ett sådant exempel, likaså samverkan med länskonstnären när det handlat om konst i ny teknik och kulturjournalistik.

Även informationsprojektet *Skylltar i Industrilandskapet*

har bedrivits inom iska. Länsmuseets koncept med emaljerade skyltar på faluröda stolpar har vidareutvecklats till att även omfatta industrimiljöer, nu med ockragula stolpar. Länets kulturmiljöer har på detta sätt fått en omfattande skyltning med enhetlig gestaltning.

Förlag

Kommunikationsorganet Skikt, som delas ut gratis, har under året ökat upplagan från 1200 till 1500 exemplar. Den kommer ut med tre nummer per år och distribueras till såväl privatpersoner som arbetsplatser, från norr till söder i vårt avlånga land. Den finns hos polisen, på advokatkontor, hos tandläkare och i museet förstås.

För att på ett enkelt och lättillgängligt sätt informera om länsmuseets verksamhet har en småskriftserie påbörjats. Två skrifter har

kommit ut under året. Den första handlar om byggnadsminnet "ew-stugan" i Skulnäs, den andra berättar om de arkeologiska utgrävningarna vid Bjästamon.

Receptsamlingen *Krusbär på boutelljer*, som kom ut strax före jul 2001, har deltagit i tävlingen och utställningen "Årets Svenska måltidslitteratur 2002", på Måltidens hus i Grythyttan. Boken har också uppmärksamats i tv4:s Nyhetsmorgon där den fick det fina betyget fyra solar av fem.

Genom ett anslag från Riksantikvarieämbetet har en lärarhandledning tagits fram till projektet *Adoptera ett framtidsminne* som genomförts tillsammans med Stiftelsen Nämforsen och lärare och elever vid Näsåkers skola. Lärarhandledningen är tänkt att inspirera lärare och elever på andra platser i Sverige att ta hand om och vårda en fornlämning i skolans närhet.

Agenda kulturarv

Länsmuseernas samarbetsråd och Riksantikvarieämbetet har initierat *Agenda kulturarv*, för att förnya kulturarvsarbetet och ta fram en agenda för kulturarvet. Inom ramen för detta projekt har under året genom-

förts ett seminarium för lärare om kulturmiljöpedagogik.

Samverkan, lyhördhet och dialog med "kulturarvsbrukarna" är nyckelord i kontakten mellan länsstyrelse, länsmuseum, ideella föreningar och privatpersoner. Museet ser Agenda kulturarv som en sporre för att fördjupa den samverkan vi redan har i olika projekt.

Arbetet kring Pilgrimsleden S:t Olof är ett gott exempel på ett arbete i denna anda. Leden har ställts i

ordning genom ett väl fungerande samarbete mellan en rad olika aktörer: hembygdsföreningar, församlingar, Härnösands stift, länsmuseum med flera. Kvissle – Nolby är ett annat exempel. Ett unikt område med storhögar, gravfält och husgrunder från järnåldern, en medeltida kapellruin och ett levande jordbrukslandskap, hotas nu av motorvägsbygget e4 syd. I Njurunda finns ett massivt motstånd mot projektet. Länsmuseum har aktivt tagit ställning för bevarande av området.

Hembygdsföreningarna

Länsmuseet har genom Samarbetskommittén kontinuerlig kontakt med länets båda hembygdsförbund. Varje år genomförs en Hembygdsträff på museet där aktiva medlemmar från hela länet träffas. Föreläsningar och rådgivning är andra aspekter på verksamheten. Som exempel kan nämnas deltagandet vid Sollefteå hembygdsförenings 75 årsjubileum, samt medverkan i diskussionerna i samband med planeringen av nya verksamheter och utställningar i Attmar och Haverö.

Kulturmiljöavdelningen

Avdelningen ansvarar för kunskapsuppbyggnad om kulturmiljöer; ett underlag som bland annat används för Riksantikvarieämbetes, länsstyrelsens och kommunernas beslut, planering och uppföljning i kulturmiljöfrågor.

Till avdelningen hör en uppdragsfinansierad verksamhet med uppgift att verkställa beslut fattade av länsstyrelsen samt tillmötesgå behovet av utredningar.

Utgrävningar vid Bjästamon

Årets arkeologiska undersökningar blev genom Bjästamon mer omfattande än på många år. Undersökningen är för övrigt en av de största som har genomförts i Norrland. Både ordinarie personal och extra anställda har deltagit i fältarbetet som varade i över fem månader. Undersökningarna genomfördes i samarbete med Riksantikvarieämbetet i Stockholm. Många fina fynd gjordes, flera unika huslämningar dokumenterades och undersökningarna har väckt stort intresse från

media. Materialet bearbetas för tillfället i Stockholm och fler viktiga resultat är att vänta.

Dokumentation och vård av byggnader

Av årets byggnadsantikvariska uppdrag kan nämnas den dokumentation som gjordes av tjänstemannabostäderna i Östrand innan de revs. Det väckte en viss uppståndelse när rivningsplanerna kom till museets kännedom. För några år sedan valdes Östrand ut som en bevarandevärd kulturmiljö i Timrå kommuns

kulturmiljöprogram, ett charmigt radhusområde med 50-talets ideal tydligt uttryckta i arkitekturen: funktionalism, småskalighet, äldre byggnadsmaterial, hantverk och framtidsoptimism. På senare år hade det varit svårt att få hyresgäster och området hade förslummats. Det nära läget intill fabriken var inte längre attraktivt och för

Avdelningen har utfört en dokumentation av Ångermanlandsgården efter branden och medverkat i den projektorganisation som bildats för att arbeta med återuppbyggnaden. Även läns museets sju timmerhus vid Gammalgården i Myckelgensjö har dokumenterats och skadeinventerats inför en planerad upprustning.

sca, som ägde området, hade husen blivit en börda. Museet fick ett bidrag av sca att utföra en dokumentation innan rivningen. Hyresgäster intervjuades, området fotograferades, inredningen från ett radhus tillvaratogs och ritningar och andra arkivalier som rörde området studerades.

Missionshuset i Nyadal har för andra året i rad fått vara platsen för ett byggnadsvårdsläger som lockat deltagare från hela landet. Lägre har genomförts i samarbete med Svenska föreningen för byggnadsvård.

Ett stort antal besiktningsärenden har utförts i hela länet. Besiktningarna har gjorts dels på uppdrag av enskilda fastighetsägare, dels genom förfrågan från länsstyrelsen. Besiktningarna har omfattat dokumentation av bebyggelsen, en smärre skadeinventering och rådgivning avseende material och metoder. Avdelningen förmedlar också kontakter till lämpliga entreprenörer, hantverkare och säljare av traditionella byggnadsmaterial.

Kyrkoärenden

Kulturmiljöavdelningen gör antikvariska kontroller vid olika restaureringsprojekt i länets kyrkor. Ett praktiskt exempel från året som gått är restaureringen av stigportarna vid Torps kyrka. Församling har fått länsstyrelsens tillstånd att restaurera dessa och avdelningens antikvariska kontrollant har anlitats för att dokumentera arbetet och sammanställa det i en rapport. Under arbetets gång har antikvarien besökt byggarbetsplatsen, deltagit i byggmöten, fotograferat, varit rådgivande vad gäller traditionella material och arbetsmetoder och sett till att byggnadens kulturhistoriska värden har tagits tillvara.

Med anledning av de senaste årens stölder har kyrkoantikvarien tillsammans med konservatorn besökt församlingarna för att diskutera förebyggande åtgärder. Detta har främst gällt stöldskyddet av medeltida skulpturer. Regionala samrådsgruppen för Härnösands stift har också haft flera möten, där bland annat förebyggande stöldskydd har diskuterats och en säkerhetsinventering har påbörjats.

Utredningar och inventeringar

Under hösten flyttade museet en milstolpe från Skule i Nätra socken till Folkja i Nora socken. Denna stolpe från 1811 har sedan 1996 förvarats hos läns-museet då den togs till vara hos en markägare i Folkja. Men anteckningarna om den aktuella stolpen försvann och snart visste ingen var den ursprungligen hörde hemma. Vägverket, som fick kännedom om denna hemlösa milstolpe, ansökte 1997 om att få den placerad i Skule där en liknande milsten funnits. Museets styrelse beslutade att så kunde ske. Samtidigt som milstolpen kommit på plats i Skule reagerade en av byborna i Folkja över att deras milsten inte återbördats. Efter ett antal utredningar upptäcktes det fatala misstaget att en sammanblandning skett. Eftersom milstolpar skyddas av fornminneslagen tog Länsstyrelsen beslut i frågan: stenen skulle tillbaka. Hösten 2002 flyttades så stenen till Folkja och museet lät gjuta en kopia till Skule. Nu uppstod emellertid en diskussion i Folkja om stenen

verkligen placerats på rätt ställe i byn. En vägkarta från 1752 redovisade nämligen en stolpe på annan plats! Frågan utreds vidare.

En utredning har genomförts på Alnön där en golfbana ska anläggas. Ett gravfält från järnålder och ett större område med gamla odlingsrösen berörs av byggnadsplanerna. Dateringen av rösena krävde en del arbete. Under 1700- och 1800-talen stenröjdes åkrarna mer noggrant än tidigare vilket kan vara vägledande vid dateringen. Generellt kan man säga att ju mindre rösena är och ju mer sten det ligger kvar inne på åkern, desto äldre är lämningarna. På Alnön kunde vi notera en blandad bild. Området hävdas idag genom bete. Upplevelsevärdet är stort liksom även det pedagogiska värdet.

Under våren påbörjades projektet Skog & Historia i Västernorrland, ett projekt med syfte att erbjuda arbetslösa en meningsfull och utvecklande sysselsättning, samtidigt som vi får veta mer om skogens kulturmiljöer. I den nya skogspolitikerna är miljö- och produktionsmålen likställda, vilket betyder att skyddet av kultur- och naturmiljön ska väga lika tungt i planeringen som produktionsmålet. Sedan flera år tillbaka pågår projektet i Jämtland och många andra län. Projektet drivs av Skogsvårdsstyrelsen och länsmuseum har deltagit i de förberedande diskussionerna och uppföljningen. Under hösten diskuterade möjligheten att ytterligare utöka länsmuseumets roll i projektet

Konferens - båtar och skepp i äldre tid

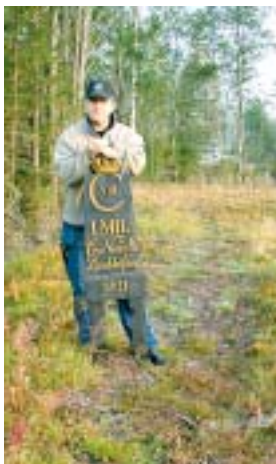
I februari arrangerade museet en maritimhistorisk konferens under namnet *Bottnisk kontakt XI*. Denna gång var huvudtemat Båtar och skepp i äldre tid (förhistoria - medeltid). Det var den elfte konferensen i ordningen sedan man började för 20 år sedan i Örnköldsvik. Konferensen hålls vartannat år, och på olika platser huvudsakligen runt Bottenviken. Ca 60 deltagare från Sverige, Danmark, Finland, Åland och Ryssland fick avnjuta ett späckat program från fredag morgon till söndag lunch.

De pampiga stegportarna till Torps kyrka har restaurerats; ett av årets kyrkoantikvariska ärenden.

Databaser

Det krävs fullgoda databaser för att på ett rationellt sätt kunna fullgöra kulturmiljövårdens uppdrag. Fornminnen, kulturmiljöer, kyrkor, byggandsminnen m.m. är till antalet så stort att det är svårt att ha översikt, även efter flera års tjänstgöring. Det har därför underlättat arbetet avsevärt att databaserna gjorts mer användarvänliga och länkats till museets interna nätverk. En databas över industriminnen i Ådalen, samiska minnesplatser och flygstråksbilder har tillkommit. För att hålla ordning och reda har projektregister och besikttningsregister upprättas för internt bruk. Digitala kartor är nu också tillgängliga internt vilket inbegriper Röda kartan, Ekonomiska kartan, Gröna kartan samt några historiska kartor.

*Var ska stolpen stå?
Efter många turer har
denna milstolpe äntligen
kommit på plats.*

Rapporter

Avdelningens resultat kan avläsas i utgivningen av rapporter. Den tryckta upplagan är liten och distribueras endast till närmast berörda som museer och myndigheter. Under året har därför arbetet med att tillgängliggöra rapporterna via museets hemsida påbörjats. Gamla synder har också tagits itu med. Av de större projekten kan nämnas rapport över utgrävningarna i Styresholm samt det samiska dokumentationsprojektet Ljusminne som slutrapporterats detta år.

Rapporter utgivna under 2002

1. Gudmundtjärn	Mona Sundin	Vårdplan över bebyggelsen.
2. Styresholm och Pukeborg	Barbro Hårding	Rapport över osteologisk undersökning.
3. Styresholm och Pukeborg	Ola George	Rapport över arkeologisk undersökning.
4. Galeasen Jehu	Magnus Holmqvist	Marinarkeologisk undersökning av ett skeppsvrak.
5. Långsele kyrka	Bodil Mascher	Ombyggnad av interiörer.
6. Östrand	Mona Sundin	Byggnadsdokumentation av tjänstemannabostäder.
7. Österström	Bodil Mascher	Upprustning av karusellpaviljong.
8. Byggnadsvårdsläger	Bodil Mascher	Upprustning vid Nyadals missionshus.
9. Graninge bruk	Bodil Mascher	Upprustning och ombyggnader.
10. Västanå bruk	Bodil Mascher	Upprustning av smedja och skvaltkvarn.
11. Rundlogen i Viätt	Bodil Mascher	Upprustning av rundloge.
12. Nora kyrka	Bodil Mascher	Omläggning av plåttak.
13. Bagarstuga i Bönhamn	Bodil Mascher	Upprustning av stugan.
14. Vivstavarvs herrgård	Bodil Mascher	Restaurering av flygelbyggnad.
15. Gravröset raå 30	Leif Grundberg	Arkeologisk undersökning i Grundsunda.
16. Torps kyrka	Bodil Mascher	Upprustning av stegport.
17. Pannhuset i Fagervik	Bodil Mascher	Dokumentation och restaureringsprogram.
18. Parstugan i Harvom	Bodil Mascher	Utredning och åtgärdsförslag.

Arkiv, bibliotek och samlingar

Avdelningen ansvarar för att samla, vårda och göra läns museets samlade kunskap tillgänglig. Avdelningen är uppdelad på enheterna arkiv, bibliotek, foto, konservering/föremål, konservering/uppdrag, kulturarvs-it, ljud/musik och hemslöjdskonsulenterna.

*Arvid Holmstedt
i sin fotoateljé. En stor del
av läns museets bildsamling
är nu tillgänglig och sökbar
via museets hemsida.*

Databaser

Genom "Kunskapsbanken" på museets nya hemsida har flera databaser nu blivit tillgängliga och sökbara: fotodatabasen, föremålsdatabasen och Levi Johanssons etnologiska uppteckningar.

Närmare sju tusen personer besökte fotodatabasen under perioden 2/4 - 31/12 och den uppmärksammades av Dagens Nyheter med en artikel i kulturbilagan. Intresset från allmänheten visade sig även i en markant ökning av bildbeställningarna.

Läns museets fotosamling består av ca 500 000 bilder med allt från de tidigaste dagerrotyper till digitala

bilder, filmer och fotografiska föremål. Till bildsamlingarna hör även ett antal samtidsdokumentationer som utförts i samarbete med, eller på initiativ av, läns museet. Av dessa bilder är för närvarande 73 545 registrerade och 25 967 sökbara via internet. I sökprogrammet kan internetbesökaren även lämna upplysningar eller kommentera bilderna.

Föremålsdatabasen omfattar för närvarande 28 772 poster, varav 4 324 kan visas med digital bild.

Det fortlöpande arbetet med registrering till foto- och föremålsdatabaserna utförs av de anställda inom Kulturarvs-IT, ett nationellt projekt med verksamhet både i Härnösand och Sundsvall.

Arkiv

För att minska volymerna av osorterat material i arkivet har kartor och ritningar, som bland annat rör museets arkeologiska verksamhet, sorterats och förtecknats. Samlingen av sjökort är genomgången och uppordnad, så även ritningar över kyrkor och prästgårdar i länet.

Bibliotek

Nytt för året är att biblioteket lånar ut böcker via Libris Online, något som vitt skilda bibliotek som Uddevalla stadsbibliotek, Högskolan i Kalmar, Lansnutbildningar i Hudiksvall, Ånge kommunbibliotek och Bobergsskolans bibliotek i Ånge har uppmärksammat.

I det löpande biblioteksarbetet ingår service till museets handläggare med litteratursökning och fjärrlån. Fördjupningslitteratur plockas fram till aktuella

utställningar; så dukas till exempel en liten bokbuffé upp i Kafé Strömkarlen under helgerna. I samband med registreringsarbetet inom Libris har en omfattande genomgång av bibliotekets bokbestånd gjorts. Sedan många år pågår ett näst intill dagligt samarbete med Sundsvalls museums bibliotek.

	Accession	Fjärrlån
1998	324	21
1999	315	25
2000	254	60
2001	262	101
2002	296	126

Tidskrifter fr.o.m. 1994, samt senaste årgången av årsböcker finns i anslutning till museets lokal för tillfälliga utställningar. Tidskriftssamlingen har under året tillförts 341 nya nummer.

Foto

Två stora fotodokumentationer har genomförts under året: dokumentationen inför rivningen av tjänstemannabostäderna i Östrand, Timrå kommun och dokumentationen av de arkeologiska undersökningarna vid Bjästamon. En dokumentation, om än av mer spontan karaktär, gjordes av branden på Ångermanandsgården och det efterföljande släckningsarbetet.

Utställningsarbetet har under året omfattat framtagning av bilder till fotoutställningarna "Himmel och helvete i Västernorrland" och "NaturligtVis".

Konservering/föremålsvård

Klimatet i friluftsmuseets gamla hus är i vissa fall direkt olämpligt för möbler och andra föremål, dessutom är säkerheten i det närmaste obefintlig. Enheten arbetar därför sedan sex år tillbaka med att flytta inmärkta föremål från husen på friluftsmuseet till

lämpliga magasin. De föremål som flyttades under 2001 har under våren 2002 sanerats, rengjorts och fotograferats. Under sommaren har en stor samling högreståndsmöbler flyttats från Åvike herrgård, konserverats och placerats i klimatstyrda magasin. Sammanlagt har under året 224 föremål ur samlingarna vårdats eller konserverats. Ur samlingen av deponerade föremål – som till största delen omfattar kyrkoskulpturer – har 16 föremål konserverats.

Vid branden på Ångermanlandsgården klarade sig lyckligtvis interiörerna undan oskadda. Arbetet med att rekonstruera de målade väggfälten i helgstugan har därför kunnat slutföras.

Två polarisationsmikroskåp

har köpts in tack vare bidrag från Kempe-stiftelsen och Konung

Gustav VI Adolfs fond för svensk kultur. Mikroskåpen kommer att öka kunskapen om våra bemålade föremål genom att säkerställa dateringar, visa på övermålningar och identifiera pigment vid rekonstruktioner.

Intresset för konserveringsverksamheten och föremålsvården är stort och studiegrupper från bl.a. hembygdsföreningar och kyrkoförsamlingar har under året besökt verksamheten. Rådgivning till museer i länet, hembygdsföreningar, kyrkoförsamlingar och enskilda är del i verksamheten. Så även avsyning vid uppackning av inlånad konst samt sanering, vård och montering av föremål till museets utställningar.

De senaste årens omfattande stölder av medeltida träskulptur har naturligtvis satt sin prägel på verksamheten. Bland annat så har en kopia av en madonnaskulptur från Ulvö gamla kapell tillverkats och visas nu i kapellet under sommarsäsongen. Sju medeltida skulpturer från Ulvön förvaras sedan 1930-talet på läns museet, men på grund av stöldrisken och skulptureernas unika kulturhistoriska vill museet inte i dagsläget återföra dem till kapellet.

Avdelningen har även varit medarrangör till en informationsdag för länets hembygdsföreningar och kyrkoförsamlingar på temat "Medeltida kyrkokonst – hotade skatter i stiftets kyrkor" och ett föredrag med temat "Hotbild mot norrländsk kyrkoskatt" har hållits vid Svenska Arkeologmötet i Visby.

Konserveringssuppdragen har koncentrerats på konservering och stöldsäkring av medeltida träskulptur och i vissa fall även på att rekonstruera stulna skulpturer. Dessutom har program för konservering och stöldsäkring upprättats för ett flertal kyrkoförsamlingar.

Konserveringssuppdrag 2002

- Stöde kyrka: konservering och stöldsäkring av fem medeltida skulpturer.
- Timrå kyrka: inrättande av museimagasin och konservering av en predikstol.
- Galtströms kapell: påbörjad kopiering av fyra skulpturer till predikstol.
- Alnö gamla kyrka: konservering och stöldsäkring av åtta medeltida föremål.
- Ljustorps kyrka: påbörjad konservering och stöldsäkring av tre medeltida föremål.
- Hede hembygdsgrd (Härjedalen): konservering av takmålning.

*Efterlyst!
Madonna,
ca 1500.
Stulen våren 1999
från Sidensjö kyrka.
Foto: Lennart Carlsson*

*Projektet "Skogssamiska
jojkar" visar på ett nytt sätt
att levandegöra
arkivmaterial.*

Foto: Mats Bildström

Ljud/musik

Musikprojektet *Together in music 2000 – 2002. Botswana – Sweden* inom Samp (Svensk Afrikanska museiprogrammet) har avslutats och utvärderats under året. Arbetet med textproduktioner för bok, rapporter och sex cd-produkter har skett i samverkan med kollegorna i Botswana. Det slutgiltiga produktionsarbetet och distributionen genomförs under 2003.

Under året har audio- och videodokumentationer gjorts i bl. a. Myckelgensjö, på Alnön samt i samband med projektet *Vuövdega vuölieh. Skogssamiska jojkar*. I det sistnämnda projektet har musikantikvarien samarbetat med renskötaren och joj karen Jörgen Stenberg.

Projektet syftade till att tillgängliggöra och visa på hur arkivmaterial kan användas i en scenisk framställning. Arbetet redovisades som en performance med bildspel, arkivinspelningar, föremål, berättande och jojkning vid ett offentligt arrangemang vid Svenska Samernas Riksförbunds Landsmöte i Sundsvalls Stadshus den 15 augusti. Projektet genomfördes på initiativ av Svenska Samernas Riksförbund och med stöd från Länsstyrelsen i Västernorrland, Sundsvalls kommun, Läns museet Västernorrland samt Landstinget Västernorrland.

Det musiketnologiska arbetet vid läns museet presenterades vid konferensen "Folkmusikarkiv i Sverige" vid Svenskt visarkiv, samt vid ett inledande möte för sam-

Olika trädslag har haft olika funktion, såväl i slöjden som i folktro och folkmedicin.

På hemslöjdens dag invigdes detta labyrintformade arboretum i Gådeåparken.

Foto: Gösta Johansson

verkan mellan de museer i landet som har musikantikvarier: Värmlands museum, Dalarnas museum, Läns museet Västernorrland samt Musikmuseet/Statens musiksamlingar. I arbetet med att göra arkivmaterial tillgängligt och knyta ihop äldre arkivmaterial med samtida audioinspelningar, presenterades Låtar och visor i Vibyggerå i Käxeds bönhus; ett föredrag i byaföreningens regi som även ledde till nya melodifynd.

Länshemslöjdsverksamheten

En stor händelse under året var arrangerandet *Nordiskt Sticksymposium 2002* den 24-30 juni. Symposiet lockade 130 deltagare från de nordiska länderna, Baltikum, USA och Japan. Syftet med symposiet var att väcka intresse för stickning, förmedla kunskap om svenska sticktraditioner – och då speciellt mästesticker-skan Märta-Stina Abrahamsdotters mönster och teknik

– samt manifestera och utveckla nordisk samhörighet inom stickning och bilda sticknätverk.

Under rubriken *Tillspetsat* visades två utställningar om knyppling på Textilarkivet Västernorrland i Sollefteå: *Folklig knyppling och Vadstenaspetsar* och *Knypplat från Västernorrland*. Den första är en vandringsutställning producerad av länshemslöjds konsulenterna i Dalarna, Gävleborg, Blekinge, Skåne och spetskonsulenterna Svenska Spetsar; den andra en egenproducerad utställning med knypplade spetsar från Läns museet Västernorrland, Örnsköldsviks museum och Textilarkivet Västernorrland samt från knypplerskor hemmahörande i länet. I anslutning till utställningen arrangerades föreläsningar prova-på och knypplingskurser såväl för nybörjare som för mer erfarna.

Värmer händer, en vandringsutställning med 100 vantar, handskar och handledsvärmare – gamla och

*Nordiskt Sticksymposium 2002 lockade stickglada
i alla åldrar. Foto: Anna-Stina Åslund.*

nyttillverkade från länet samt övriga landet, Norden och Baltikum – har visats på åtta hembygdsgårdar och bibliotek i länet. Föreläsningar, aktivitetsdagar med demonstrationer och kurser har anordnats i anslutning till utställningen.

På Hemslöjdens dag 25 maj invigdes en labyrint och med ett arboretum i centrala Härnösand. Labyrinten innehåller ett 30-tal olika träd som under 2003 kommer att förses med skyltar som beskriver trädens egenskaper och användningsområden. En pedagogisk videofilm har producerats under år 2002. Filmen belyser främst linden, aspen, asken och rönnen i slöjdhänseende men också deras roll inom folkmedicin och folketro.

Ungdomar i Härnösand har under hösten kunnat delta i ett antal slöjdvällar på ungdomsgården. Dessutom har en slöjdhelg arrangerats just för ungdomar.

Kansli

Museets kansli är en stabsfunktion som ansvarar för ekonomi- och personaladministration, diarium, kontorsvaktmästeri samt datorer och nätverk.

- Personal** Åtta personer har rekryterats (tillsvidare) under året. Av dessa avsåg två tjänster lokalvårdare vid nya museibygnaden och som övergick från anställning i Landstinget till museet. Tre personer har slutat, däribland en pensionsavgång och en som har avlidit. Museets personalhandbok har lagts ut på museets intranet tillsammans med museets arbetsmiljöföreskrifter. Museets diariesystem har reviderats och all personal har getts utbildning i diari rutinerna.
- Arbetsmiljö** För arbetsmiljöarbetet finns en skyddskommitté inrättad, som normalt träffas fyra gånger per år, bestående av museichefen, avdelningscheferna och skyddsombuden. Skyddsronnd genomförs varje år i december. Skyddskommittén har beslutat att ansluta museet till företagshälsövård genom Länshälsan. Under året har museets personal fått utbildning i hjärt- och lungräddning. En jämställdhetskommitté finns inrättad med representanter från fackförbunden DIK, SKAF och SKTF. Vid länsmuseum finns också inrättat ett personalråd för att tillvarata personalens intressen. Personalrådet består av tre valda ledamöter.
- Friskvård** Gratis friskvård på Simhallen (bad) och Spegeln (träning) omfattar hela personalen oavsett anställningsform och får utnyttjas 2 ggr per vecka. Av dessa tillfällen får en timme per vecka förläggas på ordinarie arbetstid. Under hösten bildades en friskvårdskommitté som ska arbeta med att utveckla friskvårdsaktiviteterna vid museet.
- IT** Länsmuseumets datapark bestod vid årsskiftet av sextiofyra datorer, fem servrar samt tjugo skrivare varav nio kopplade till nätverket. Under året har investerats i fem datorer, en laserskrivare och en ny webserver för att kunna hantera museets nya hemsida samt en ökad internettrafik på grund av databassökningar. Stora delar av museets interna nätverk har uppgraderats under året; bland annat så har en fiberkabel dragits till fotoavdelningen samt ett trådlöst nätverk installerats i magasinerna. För att reglera användandet av museets datorer och bidra till en ökad säkerhet har en IT-policy antagits under året.

Sjukfrånvaro	År	Dagar
	2000	33,00
	2001	30,67
	2002	22,90

Vård av barn	År	Dagar
	2000	1,25
	2001	1,00
	2002	1,08

Föräldraledighet	År	Dagar
	2000	8,80
	2001	12,60
	2002	3,90

Åldersfördelning tillsvidareanställda	Ålder	Män	Kvinnor
2002-12-31	20-29	2	1
	30-39	4	8
	40-49	6	8
	50-59	11	13
	60-	2	2

Förvaltningsberättelse

Allmänt om verksamheten

Stiftelsens ändamål är att förvalta stiftelsens samlingar, byggnader och markområden och att hålla dem tillgängliga för allmänheten. Stiftelsen skall inom i huvudsak Västernorrlands län bedriva och främja kulturmiljövård och museal verksamhet liksom annan därmed förenlig och närstående kulturell verksamhet samt att på lämpligt sätt fördjupa och förmedla kunskap i hithörande ämnen för en så bred allmänhet som möjligt.

En detaljerad redovisning av verksamheten finns i Länsmuseet Västernorrlands årsredovisning för år 2002. I den ingår även denna förvaltningsberättelse.

Landstinget Västernorrland och Härnösands kommun bildade stiftelsen den 1 januari 1978.

Stiftelsens styrelse utgörs av nio ordinarie ledamöter och nio ersättare, varav Landstinget Västernorrland utser fem och Härnösands kommun fyra. Dessutom representeras Ångermanlands- och Medelpads hembygdsförbund med en adjungerad ledamot vardera.

De fackliga organisationerna DIK, SKTF och SKAF representeras av en ledamot vardera.

Personal

Medelantalet anställda	2002		2001		Löner och ersättningar (tkr)		
		2002	2001		2002	2001	
Kvinnor	33	32					
Män	29	30					
	62	62					
					Styrelsen och museichef	553,4 508,4	
					Övrig personal	13437,6 12801,0	

I stiftelsen finns inga avtal om avgångsvederlag eller särskilda pensionsutfästelser utöver sedvanlig pensionsförsäkring enligt ITP-planen.

Ekonomi

Årets rörelseresultat visar ett överskott på 267,0 tkr. Efter nedskrivning av aktier och andelar visar årets resultat ett underskott på 318,1 tkr. Aktier och andelar är bokförda till marknadsvärde 2002-12-31.

Resultatdisposition

Förändring av eget kapital	-318,1 tkr
Tidigare fritt eget kapital	6.211,6 tkr
Till styrelsens förfogande	5.893,5 tkr
Balanseras i ny räkning	5.893,5 tkr

Vad beträffar stiftelsens resultat och ställning i övrigt hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning med tillhörande bokslutskommentarer.

Härnösand 2003-03-28

Kerstin Nygren

Per-Göran Berglund

Ulla Brundin

Susanne Sundqvist

Jan-Olof Tedebrand

Margareta Ragnarsdotter

Lars Wikberg

Barbro Ekeväm

Yngve Wiik

Vår revisionsberättelse beträffande denna årsredovisning har avgivits 2003-04-14

Eric Lundström
auktoriserad revisor

Theodora Nordling
av Härnösands kommun
utsedd revisor

Göran Bohlin
av Landstinget Västernorrland
utsedd revisor

RESULTATRÄKNING

Belopp i tkr	Not	2002	2001
RÖRELSENS INTÄKTER			
Nettoomsättning	1	5408,5	4072,9
Anslag	2	25905,9	23800,7
Övriga rörelseintäkter	3	5186,0	3626,2
		36500,4	31499,8
RÖRELSENS KOSTNADER			
Handelsvaror		-1376,1	-1402,3
Övriga externa kostnader	4	-14125,5	-12240,0
Personalkostnader	5	-20490,9	-19353,6
Avskrivningar	6	-287,3	-217,6
Jämförelsestörande poster	7	46,4	292,6
Rörelseresultat		267,0	-1421,1
<i>Resultat från finansiella poster</i>			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		205,2	231,0
Räntekostnader och liknande resultatposter		-3,8	-9,8
Nedskrivning av aktier och andelar	8	-786,5	
Årets resultat		-318,1	-1199,90

BALANSRÄKNING

Belopp i tkr		Not	2002	2001
TILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar				
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>	Kulturhistoriska byggnader	9	0	0
	Mark	10	19,0	19,0
	Kulturhistoriska samlingar	11	0	0
	Inventarier, verktyg och installationer	12	647,3	543,7
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>	Aktier och andelar i intresseföretag	13	13,0	13,0
	Långfristiga fordringar	14	877,6	1272,1
Summa anläggningstillgångar			1556,9	1847,8
Omsättningstillgångar				
	Varulager	15	278,0	278,6
<i>Kortfristiga fordringar</i>	Kundfordringar		811,3	1246,3
	Övriga fordringar	16	501,3	782,2
	Företagskostnader och upplupna intäkter	17	2067,4	1737,5
	Kortfristiga placeringar	18	1136,9	1923,3
	Kassa och bank	19	5300,5	1847,7
Summa omsättningstillgångar			10095,4	7815,6
SUMMA TILLGÅNGAR			11652,3	9663,4
EGET KAPITAL OCH SKULDER				
Eget kapital		20		
	Balanserad vinst		6211,6	7411,5
	Årets resultat		-318,1	-1199,9
			5893,5	6211,6
<i>Kortfristiga skulder</i>	Leverantörsskulder		1928,9	755,8
	Övriga skulder		1608,7	1192,1
	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	21	2221,2	1503,9
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER			11652,3	9663,4
	Ställda säkerheter		Inga	Inga
	Ansvarförbindelser		Inga	Inga

NOTER MED REDOVISNINGSPRINCIPER OCH KOMMENTARER

Fordringar Fordringar har efter individuell värdering upptagits till belopp varmed de beräknas inflyta.

Varulager Lager av handelsvaror har värderats till det lägsta av anskaffnings- resp. verkligt värde. Verkligt värde utgörs av återanskaffningsvärdet.

**Avskrivningsprinciper
för anläggningstillgångar**

Maskiner och inventarier värderas till ursprungligt anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar enligt plan.

Avskrivningar enligt plan baseras på ursprungliga anskaffningsvärden och beräknad ekonomisk livslängd.

Följande avskrivningstider tillämpas: Materiella anläggningstillgångar

Datorer 3 år
Maskiner och inventarier 5 alt 10 år

		2002	2001
Not 1 Nettoomsättning	Butiks- och kaféförsäljning	2316,7	2197,9
	Visningsintäkter	59,5	74,1
	Uppdragsverksamhet	3032,3	1800,9
		5408,5	4072,9
Not 2 Anslag	Landstinget Västernorrland	14687,1	14028,1
	Landstinget Västernorrland (hemslöjdskonsulenter)	612,7	594,9
	Härnösands kommun	6296,1	6012,7
	Statens kulturråd	3800,0	2675,0
	Nämnden för hemslöjdsfrågor	510,0	490,0
		25905,9	23800,7
Not 3 Övriga rörelseintäkter	Lönebidrag Länsarbetsnämnde	1352,6	1076,0
	Lönebidrag Statens kulturråd	610,0	626,0
	Övriga bidrag	2220,7	1116,0
	Försäkringsersättningar	62,0	215,3
	Hysesintäkter hörsal mm	215,7	195,4
	Övrigt	725,0	397,5
		5186,0	3626,2
Not 4 Övriga externa kostnader	Lokalhyra	5181,0	5112,4
	Försäkringar	207,3	156,9
	Övrigt	8737,2	6970,7
	14125,5	12240,0	

		2002	2001
Not 5 Personalkostnader	Löner styrelse och museichef	549,5	452,5
	Övriga anställda	13526,6	12981,7
	Sociala kostnader	5445,6	5102,3
	<i>varav pensionskostnader</i>	819,6	678,2
	Övriga personalkostnader	969,2	817,1
		20490,9	19353,6
Not 6 Avskrivningar	Maskiner och inventarier	287,3	217,6
Not 7 Jämförelsestörande poster	Företagsanknuta medel Alecta	46,4	292,6
Not 8 Nedskrivning av aktier och andelar	Aktier och andelar har nedskrivits till marknadsvärdet 2002-12-31		
Not 9 Kulturhistoriska byggnader	Avser stiftelsens kulturhistoriska byggnader på Murberget 1:1, Härnösands kommun Borgmästaren 8, Härnösands kommun Myckelgensjö 3:24, Örnsköldsviks kommun Ulvön 11:1, Örnsköldsviks kommun Skulnäs 1:23, Örnsköldsviks kommun Sälsten, Härnösands kommun Upptaget till minnesbelopp 1:- i redovisningen	0	0
Not 10 Mark	Avser fastigheten Hov 1:26, Kramfors kommun, omfattande fornlämningsområde ansluten till Styresholms fogdeborg samt fastigheten Murberget 1:1	19,0	19,0
Not 11 Kulturhistoriska samlingar	Avser stiftelsens kulturhistoriska samlingar Upptaget till minnesbelopp 1:- i redovisningen	0	0
Not 12 Inventarier, verktyg och installationer	Ingående balans anskaffningsvärde	1944,8	1464,0
	Årets anskaffningar	390,9	538,2
	Utrangeringar		-57,4
	<i>Utgående balans anskaffningsvärden</i>	2335,7	1944,8
	Ingående balans ack avskrivningar	-1401,1	-1234,0
	Årets avskrivningar	-287,3	-218,1
	Utrangeringar		51,0
	<i>Utgående balans ack avskrivningar</i>	-1688,4	-1401,1
	Värde enligt balansräkning 2002-12-31	647,3	543,7
Not 13 Aktier och andelar i intresseföretag	Medlemsins. i Svensk Bildvård ek. för.	10,0	10,0
	Medlemsins. i Härnösands Turism ek.för.	1,5	1,5
	Medlemsins. i Höga Kusten turistföretag. ek.för	1,5	1,5
		13,0	13,0
Not 14 Långfristiga fordringar	Företagsanknuta medel Alecta	877,6	1272,1

		2002	2001	
Not 15 Varulager	Museibutiken	185,7	181,0	
	Kafé Strömkarlen	29,8	20,0	
	Handelsboden	62,5	77,6	
		278,0	278,6	
Not 16 Övriga fordringar	Företagsanknutna medel Alecta att disp. 2003	500,0	550,0	
	Övrigt	1,3	232,2	
		501,3	782,2	
Not 17 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	Förutbetalda hyror	1264,8	1246,6	
	Förutbetalda försäkringspremier	287,9	194,2	
	Övriga interimfordringar	514,7	296,7	
		2067,4	1737,5	
Not 18 Kortfristiga placeringar	Aktier, andelar och värdepapper, basutställningsfond	742,8	966,2	
	Aktier, andelar och värdepapper, utbildningsfond	346,2	900,0	
	Aktier och andelar, gåva Sparbanken	47,9	57,1	
		1136,9	1923,3	
Not 19 Kassa och bank	Kassa	13,0	10,0	
	Postgiro	30,3	119,5	
	Bank	5257,2	1718,2	
		5300,5	1847,7	
Not 20 Eget kapital		2002	2001	<i>Förändring</i>
	Omsättningstillgångar	10095,4	7815,6	2279,8
	Kortfristiga skulder	-5758,8	-3451,8	-2307,0
	<i>Summa rörelsekapital</i>	<i>4336,6</i>	<i>4363,8</i>	<i>-27,2</i>
	Anläggningstillgångar	1556,9	1847,8	-290,9
	Långfristiga skulder			
	<i>Summa anläggningstillgångar</i>	<i>1556,9</i>	<i>1847,8</i>	<i>-290,9</i>
Summa eget kapital	5893,5	6211,6	-318,1	
Not 21 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	Upplupna löner	60,6	46,0	
	Upplupna semesterlöner	487,1	534,8	
	Upplupen löneskuld årsarbetstid	57,2	76,2	
	Upplupna soc.avgifter semester/års.arb.skuld	223,4	262,0	
	Övriga interimsskulder	1392,9	584,9	
		2221,2	1503,9	

Revisionsberättelse

Revisionsberättelse

Till styrelsen i Stiftelsen Länsmuseum Västernorrland

Org.nr 888000-3143

Vi har granskat årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens förvaltning i Stiftelsen Länsmuseum Västernorrland för år 2002-01-01—2002-12-31. Det är styrelsen som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att i rimlig grad försäkra oss om att årsredovisningen inte innehåller väsentliga fel. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens tillämpning av dem samt att bedöma den samlade informationen i årsredovisningen. Vi har granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i stiftelsen för att kunna bedöma om styrelseledamot är ersättningsskyldig mot stiftelsen, om skäl för entledigande föreligger eller om ledamoten på annat sätt handlat i strid med stiftelselagen eller stiftelseförordnandet. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med stiftelselagen.

Styrelseledamöterna har inte handlat i strid med stiftelselagen eller stiftelseförordnandet.

Härnösand den 14 april 2003

Eric Lundström
Auktoriserad revisor

Theodora Nordling
av Härnösand kommun
utsedd revisor

Göran Bohlin
av Landstinget Västernorrland
utsedd revisor

Styrelse och revisorer

Av Landstinget Västernorrland utsedda

Ordinarie

Kerstin Nygren (s)

Per-Göran Berglund (s)

Ulla Brundin (sjvp)

Susanne Sundqvist (v)

Jan-Olof Tedebrand (mp)

Ersättare

Margareta Johansson (s)

Ulf Henriksson (s)

Anita Jansson (c)

Bertil Hörnquist (kd)

Jan Olsson (v)

Adjungerade

Medelpads Hembygdsförbund

Birgit Sundquist

Ångermanlands Hembygdsförbund

Sven-Erik Landin

Fackliga företrädare

Margareta Bergvall, DIK

Krister Källman, SKAF

Björn Grankvist, SKTF

Av Härnösands kommun utsedda

Ordinarie

Margareta Ragnarsdotter (s)

Lars Wikberg (s)

Barbro Ekevärn (sjvp)

Yngve Wiik (c)

Ersättare

Ulrika Appelberg (s)

Hans-Erik Häggström (s)

Lea Söderqvist (m)

Anneli Åslund (fp)

Revisorer

Av Landstinget Västernorrland utsedda

Ordinarie

Göran Bohlin (sjvp)

Ersättare

Ulf Broman (s)

Av Härnösands kommun utsedda

Ordinarie

Theodora Nordling (s)

Ersättare

Göran Lundström (m)

Årsredovisning 2002 Läns museet Västernorrland

LÄNS **M**USEET
VÄSTERNORRLAND

www.ylm.se